

Сакрэты паэзіі

Урок пазакласнага чытання паводле твораў Я.Жабко
ў форме літаратурна-музычнай гасцёўні.

Мэты: пазнаёміць з тэматычнай разнастайнасцю вершаў Яніны Георгіеўны Жабко, праверыць ступень разумення зместу і галоўнай думкі самастойна прачытаных вершаў; стварыць умовы для развіцця вуснага маўлення; пашырэння слоўнікавага запasu, выхоўваць любоў да роднай мовы і літаратуры, да роднага краю.

Абсталяванне: выстава кніг Я. Жабко, веер для кожнай дзяўчынкі, малюнкi да вершаў Я.Г. Жабко, зробленыя вучнямі на выразаных з паперы далоньках, мультымедычная прэзентацыя, фанаграма песні “Куточак зямлі” (сл. і муз. Я.Жабко).

Ход вучэбных заняткаў:

1. Арганізацыйны момант

Вучні ўваходзяць у клас пад музыку.

-Добры дзень! Я вітаю вас у гэты цудоўны дзень. Калі ласка, прывітайцеся хлопчыкі. (Хлопчыкі ўстаюць і кіўком галавы вітаюць прысутных). Дзякуй. Калі ласка, дзяўчынкі, прывітайце прысутных. (Дзяўчынкі ўстаюць, робяць рэверанс, раскрыўшы свой веер).

2. Уступная гутарка

Настаўнік. Кажуць, ёсць крыніца шчасця,

П'юць з крыніцы той ваду,

Ды пра іншую крынічку

Я размову павяду...

- Я пачала наш урок радкамі цудоўнага верша Я.Г.Жабко. Сёння я прапаную пагаварыць пра крыніцу літаратурнай, музычнай творчасці Яніны Георгіеўны. Таленавіты музыкант, паэт, настаўнік – Я.Г.Жабко сёння прысутнічае на нашым уроку. Давайце прывітаем яе.

- Скажыце, калі ласка, якія кнігі Яніны Георгіеўны вы чыталі ў час падрыхтоўкі да ўрока? Звярніце ўвагу, на цудоўную выставу кніг, якая створана ў класе. Гэта далёка не ўся творчая спадчына аўтара:паэтычныя зборнікі на рускай і беларускай мовах, зборнікі песень з нотным суправаджэннем.

- Творчасць Яніны Георгіеўны прасякнута глыбокімі пачуццямі. І мне сёння вельмі хочацца, каб наш урок пазакласнага чытання быў незвычайным. Я запрашаю вас у літаратурна-музычную гасцёўню. Давайце паразважаем, якія думкі, пачуцці, мары нам дораць вершы Яніны Георгіеўны.

3. Паэтычная майстэрня “Адкрываем сакрэты творчасці ў літаратурна-музычнай гасцёўні”

Сакрэт 1. “Адчувай слоўную палітру вершаў”

Вучань выразна чытае верш “Вясна – маладосці крыніца”

Вясеннія гукі мы чуем.

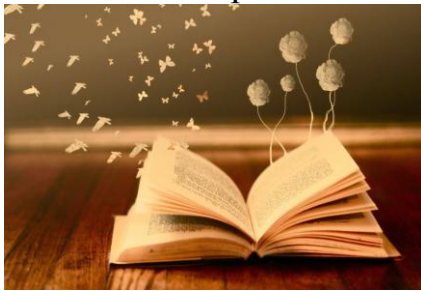
І подых цяпла адчуваем.
Вясны краявіды малюем.
І першыя кветкі збіраем.
Вясна! Усё крычыць нам наўкола,
І так палыхае зарніца!
Да восені! – кажам мы школе.

Вясна – маладосці крыніца. Я.Жабко

-Скажыце, калі ласка, што вы ўяўлялі сабе, калі чыталі і слухалі гэты верш? Якія гукі мы чуем вясной? Як вы разумееце словы вобразныя аўтара “Вясна- маладосці крыніца”?

- Сапраўды, кожны раз, калі мы чытаем і слухаем вершы, перад намі паўстаюць пэўныя малюнкi. Зараз я прапаную вам гульню “Літаратурнае фота-лато”. На партах у вас знаходзяцца карткі з урыўкамі вершаў Я.Г.Жабко. На экране будуць з’яўляцца пейзажныя замалёўкі ці выявы асобных прадметаў. Ваша задача ўважліва разгледзець фотаздымак і знайсці сярод картак з урыўкамі твораў менавіта той, які вобразнымі словамі апісвае фотаздымак.

Увага на экран.

-Давайце праверым ваш адказ і выразна прачытаем ўрывак з верша:

1.Кніга – розуму крыніца,
Царства ведаў і ідэй.
Кніга – свята, чараўніца,
Спадарожніца надзей.
Кніга мову нам даруе,
Дае мудрасць, шмат задум.
Ад памылак нас ратуе.
Кніга праганяе сум. Я.Жабко. Кніга – розуму крыніца

2.

Пацеркі лецейка – ягады спелыя

Чырванню яркай на сонцы гараць.
Вабяць, пахучыя, вабяць, прыгожыя,
Трэба нам ягад у кошык набраць. *Я.Жабко. Пацеркі лецейка*

-А зараз – яшчэ адна цікавая гульня. Яна называецца “Фота-план вершаў”. У вас на партах у канверце – сабраныя разам часткі двух вершаў Я.Жабко. Вам патрэбна ўважліва прачытаць кожны ўрывак тэксту і аднавіць вершы: скласці іх асобных частак. Правільна выканаць гэтае заданне дапамогуць фотаздымкі на слайдах. Але будзьце уважлівымі. Увага на слайд.

(Вучні працуюць самастойна ў групе)

- Праварым правільны адказ і навучымся выразна чытаць гэты верш:
Ніва сінню грае,
Быццам небасхіл.
Прыгажосць такая! –
Гэта лён зацвіў.

Лён наш шаўкавісты
Золатам завуць.
З нітак белых, чыстых
Палатно саткуць.

Нашых ніў расліна –
Беларускі лён.
Вырабы з тканіны
Узялі ў палон. *Я.Жабко. Лён наш беларускі*

-Зараз паспрабуйце “сабраць” другі верш, карыстаючыся фота-планам:

- Праверым правільны адказ:
Родныкрай, дарагі, ненаглядны,
Прыгажэйшай не знойдзеш зямлі.
Ты такі, ты такі ненаглядны,
Край, дзе крылы ўздываюць буслы.

Дзе маленькім асколачкам неба
Васілёк у мірным полі цвіце.
І ля кожнай бацькоўскай хацінкі
Прыгажуня-бярозка расце. Я.Жабко. Край мой ненаглядны

- Навучыцеся, калі ласка, выразна чытаць гэтыя вершы.
Выразнае чытанне вучняў.

Сакрэт 2. “Слухай мелодыю вершаваных радкоў”

-Хто з вас згодны з тым, што ў час чытання верша у душы добрага, творчага чалавека нібы гучыць музыка? Паспрабуйце апісаць словамі музыку, якая гучала ў вашай душы, у час чытання вершаў з папярэдняга задання? Калі вам складана гэта зрабіць, вы можаце карыстацца словамі для даведак: пяшчотная, лірычная, вясёлая, ласкавая, сумная, радасная).

Чытанне загадзя падрыхтаваных вершаў вучнямі.

Міні-інтэрв'ю з кожным чытальнікам:

-Скажы, калі ласка, чым табе падабадаецца гэты верш? Якія пачуцці ты адчуваеш? Каму ты хацеў бы прачытаць гэты верш? І інш.

Лета сілу набірае

Лагодна ўлетку сонейка смяецца.

Страката кветкі на лугах цвітуць.

І жаўрука мелодыя ліецца,

І мошкі на пагоду мак таўкуць.

Гараць на золку пацеркі-расінкі,

Усмейкай срэбнай вабяць у лугі.

І клічуць гаманлівыя асінікі —

Дзе ж знайсці край такі другі?

І так салодка пахне медуніца,

Маліны зазірнулі ў акно.

І дзесь далёка ўспыхвае зарніца,

І над ракой туману палатно.

І конік ноч на скрыпачцы іграе.

Натхнёна так спявае салавей!

І лета ужо сілу набірае —

Гучыць усё мацней, мацней! Я.Жабко

-Зараз, напэўна, самы час для таго, каб пазнаёміцца з аўтарам і даведацца пра таямніцы паэтычнай творчасці. (Выступленне Яніны Георгіеўны Жабко).

Сакрэт 3. “Узбагачай свой унутраны свет”

-Як вы думаеце, пра што марыць кожны паэт, музыкант, калі стварае для людзей свае вершы, музычныя творы? Напэўна, аўтар вельмі хацеў бы, каб яну сустрэліся, удумлівыя чытачы з адкрытай душой, цудоўнай фантазіяй і добрым сэрцам. Я думаю, у гэтым класе вучацца менавіта такія дзеці. (*Настаўнік бярэ ў рукі адзін з малюнкаў, зробленых на папярэвай далоньцы*). Кожны вучань класа абвёў сваю далоньку і намаляваў на ёй той малюнак, пейзаж ці пэўны жыццёвы момант, які ён уявіў у час чытання твораў Яніны Георгіеўны. Калі ласка, коратка раскажыце, што вы адлюстравалі на сваіх малюнках.

Гутарка з вучнямі пра сюжэт іх малюнкаў.

4. Падвядзенне вынікаў

-Давайце праверым, ці уважлівымі вы былі сёння на ўроку! Прапаную выканаць заданне “Уважлівы слухач”: я прачытаю вам некалькі радкоў з вершаў, якія вы слухалі ці чыталі, а вы павінны ўспомніць назву гэтага верша.

1) Вясны краявіды малюем.

І першыя кветкі збіраем.... (“Вясна - маладосці крыніца”).

2) А сэрца імкнецца спяваць зноў і зноў.

З чужбіны прыедзеш, убачыш бярозы,

Хацінку сваю, васількі, сенажаць.

І цяжка стрымаць нечаканыя слёзы... (“Край мой ненаглядны”).

3) Гараць на золку пацеркі-расінкі,

Усмешкай срэбнай вабяць у лугі.

І клічуць гаманлівыя асінікі —

Дзе ж знайсці край такі другі? (“Лета сілу набірае”).

-Малайцы! Вы - уважлівыя чытачы. Скажыце, калі ласка, якія пачуцці выклікаюць у вас вершы Я. Г. Жабко? чаму вучаць вас вершы Яніны Георгіеўны? Чаму яны вам падабаюцца? Асабіста мне вельмі падабаецца верш Я.Г.Жабко “Куточак зямлі”. На маю думку, гэты верш напісаў чалавек, які вельмі любіць сваю Радзіму. Мне вельмі хочацца, каб і ён прагучаў сёння на ўроку. Настаўнік выразна чытае верш на памяць:

Куточак зямлі, дзе бярозкі шумяць,

дзе ясныя зоркі ў азёры глядзяць,

дзе клёкат бусліны нам песняй гучыць,

куточак зямлі, як цябе не любіць?

Мы лёсам адзіным з табою жывём,

ласкава цябе Беларуссю завём.

Рамонкавы луг, у палях каласы,

вярба над ракой і грыбныя лясы,

куточак зямлі, дзе пяюць салаўі,

куточак зямлі, дзе грымелі баі.

Мы лёсам адзіным з табою жывём,

ласкава цябе Беларуссю завём.

Куточак зямлі, дзе цымбалы пяюць,

дзе людзі гасцінныя мірна жывуць,

дзе праца згуртоўвае нас і радніць,

куточак зямлі, як цябе не любіць?

Мы лёсам адзіным з табою жывём,

ласкава цябе Беларуссю завём. Я. Жабко

-Якая мелодыя гучала ў вашай душы, калі вы слухалі гэты верш? Прапаную паслухаць песню, у якой словы і мелодыя злучыліся разам у цудоўны музычны твор.

Гучыць песня “Куточак зямлі” (сл. і муз. Я.Жабко).

- На жаль, сёння дзверы нашай літаратурна-музычнай гасцёўні зачыняюцца. Паважаныя вучні, я заклікаю вас дзень за днём узбагачаць сваю душу паэзіяй, музыкай, прыгажосцю навакольнага свету. Тады вы сапраўды вырасцеце творчымі неабыхавымі людзьмі. Дзякуй за увагу.

І.А. Буторына,
старшы выкладчык кафедры
беларускага і рускага мовазнаўства
факультэта пачатковай адукацыі БДПУ
К.І.Балейка, выпускніца
факультэта пачатковай адукацыі БДПУ,
настаўніца гімназіі № 33 г.Мінска